Kliniczne aspekty diagnozy psychologicznej – wprowadzenie

W kolejnym numerze Polskiego Forum Psychologicznego oddajemy do rąk czytelnika zeszyt, w którym Autorzy skupili się na zagadnieniach dotyczących diagnozy psychologicznej. Jest on efektem aktywności badawczej pracowników Katedry Psychologii Klinicznej Wydziału Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz IV Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej pt. *Kliniczne Aspekty Diagnozy Psychologicznej,* która odbyła się w Bydgoszczy 17–18 października 2024 r.

Diagnoza wraz z psychoterapia należą do głównych zadań psychologa, dlatego wydaje się bardzo ważnym podnoszenie kompetencji w tych obszarach. Czynności diagnostyczne, szczególnie te podejmowane w stosunku do osób cierpiących, a przez to łatwych do zranienia, powinny być dokonywane zgodnie z najwyższymi standardami wykonywania zawodu i z poszanowaniem zasad etycznych. Zdaniem prof. Jerzego Brzezińskiego (2017) przejawem etycznej postawy u psychologa jest stały rozwój zawodowy, w tym ciągłe podnoszenie kompetencji w przeprowadzaniu diagnozy psychologicznej. Natomiast w kodeksie etycznym psychologów (1992) jest zalecenie, by kwalifikacje psychologa odzwierciedlały aktualny poziom wiedzy i uwzględniały stosowanie dostępnych technik psychologicznych (pkt. 4). Rekomendowane jest także, aby psycholodzy przyczyniali się do rozwoju wiedzy, ulepszania metod badawczych, narzędzi diagnostycznych i technik terapeutycznych (pkt. 5).

Odpowiadając na te zalecenia, od wielu lat psycholodzy pracujący w tej katedrze rozwijają swoje kompetencje w obszarze diagnozy psychologicznej, prezentując tego rezultaty między innymi podczas cyklicznych konferencji naukowych. Celem tego numeru Polskiego Forum Psychologicznego jest chęć dzielenia się efektami naszej pracy z polskimi psychologami. Staramy się także współpracować z naukowcami na świecie, w Polsce, ale także w rodzimej instytucji między katedrami.

Pierwszy z artykułów prezentuje częściowo ustrukturyzowany wywiad służący do oceny występowania syndromów psychosomatycznych. Jest on efektem współpracy z badaczami włoskimi zespołu kierowanego przez prof. Giovanniego Favę oraz z Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy.

W drugim artykule, wobec nieustannie rosnącego zainteresowania osobami doświadczającymi cierpienia i różnorodnych wydarzeń traumatycznych oraz konsekwencjami tych doświadczeń, zarówno negatywnych jak i pozytywnych,

Autorki zaprezentowały dostępne narzędzia do pomiaru wtórnego stresu pourazowego i wtórnego wzrostu potraumatycznego oraz dokonały przeglądu dotychczasowych badań w tym obszarze w odniesieniu do wybranych zawodów pomocowych (m.in. pracowników ochrony zdrowia, służb mundurowych oraz psychoterapeutów).

Coraz więcej doniesień z badań wskazuje na związek między skutkami zmian klimatycznych a występowaniem objawów psychopatologicznych, co generuje nowe wyzwania badawcze. Rośnie zapotrzebowanie na użyteczne narzędzia służące do pomiaru nasilenia objawów psychopatologicznych w kontekście doświadczania tych zmian. Autorka w trzecim artykule przedstawia dostępne w języku polskim narzędzia, które mogą zostać wykorzystane w badaniach podejmujących tę tematykę.

Kolejny artykuł jest poświęcony urazom pochodzenia interpersonalnego w dzieciństwie, które mogą mieć znaczenie dla powstawania psychopatologii, w tym uzależnienia od alkoholu. Powstał on dzięki współpracy międzyuczelnianej. Badacze prezentują wyniki badań własnych ukazujących występowanie PTSD i cPTSD (complex PTSD) w grupie klinicznej osób uzależnionych od alkoholu oraz związki PTSD i cPTSD z używaniem alkoholu w grupie populacyjnej, jak również wskazują na wyzwania diagnostyczne w związku z tymi zależnościami.

Wyzwania współczesnego świata zainspirowały kolejnego autora, by przyjrzeć się zależnościom między mechanizmami obronnymi a problematycznym używaniem Internetu, telefonu i gier komputerowych. Wymienione aktywności poza funkcjami o charakterze komunikacyjnym i rozrywkowym, zaczęły stawać się przestrzenią zachowań mającą istotne znaczenie dla zdrowia psychicznego jednostki, a niekiedy wręcz problematyczne. Celem badań było sprawdzenie różnic międzypłciowych, co pozwoli zoptymalizować oddziaływania pomocowe w zakresie omawianego zagadnienia.

Ostatnie dwa artykułu prezentują wyniki prac badawczych dotyczące dzieci. W ramach współpracy z pracownikami Katedry Psychologii Rozwoju Autorki przygotowały publikację, której celem było określenie znaczenia samooceny dla nasilenia objawów lękowych i depresyjnych u adolescentów, przy uwzględnieniu wieku i płci. Natomiast ostatni artykuł prezentuje proces diagnostyczny dziecka z zaburzeniem obsesyjno-kompulsyjnym w wieku przedszkolnym.

Mam nadzieję, że aktualny numer Polskiego Forum Psychologicznego będzie dla Państwa interesujący i inspirujący w pracy zawodowej.

Prof. dr hab. Małgorzata A. Basińska

Literatura cytowana

Brzeziński, J. M. i in. (2017). *Etyka zawodu psychologa*. Wydawnictwo Naukowe PWN.

Polskie Towarzystwo Psychologiczne (1992). *Kodeks etyczno-zawodowy psychologa*. PTP.